

Täysistunto

Tiistai 10.3.2026 klo 14.00—16.44

3. Hallituksen esitys eduskunnalle rajat ylittävää sähköistä tunnistamista, luottamuspalveluita ja eurooppalaista digitaalista identiteettiä koskevaa EU:n asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 17/2026 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Ikonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.01 **Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitusohjelman tavoitteena on edistää digitalisaatiota ja vaikuttaa aktiivisesti sitä koskevaan EU-lainsäädäntöön. Hallituksen esitys laiksi eräistä rajat ylittävän sähköisen asioinnin mahdollistavista palveluista edistää juuri näitä tavoitteita.

Esityksen pääasiallisena tavoitteena on toimeenpanna EU:n niin sanottuun eIDAS-asetukseen tehtävät muutokset. Kyseinen asetusta on jo nykyisin koskenut tunnistusvälineitä, joita käytetään jäsenvaltioiden rajat ylittävissä sähköisessä asiointissa, sekä luottamuspalveluita, joilla edistetään sähköisen asioinnin turvallisuutta. Vaikka kyse on melko teknisistä palveluista, niillä on suuri merkitys sähköisen asioinnin turvallisuuden ja luotettavuuden kannalta.

Keskeinen jäsenvaltioiden uusi velvollisuus on toteuttaa digitaalinen identiteettilompakko. Käytännössä kyseessä on mobiilisovellus, jolla on kolme keskeistä ominaisuutta. Ensinnäkin sillä voi kirjautua sähköisiin asiointipalveluihin vastaavalla tavalla kuin nykyisin esimerkiksi pankkitunnisteilla tai mobiilivarmenteilla. Toiseksi lompakolla voi tehdä sähköisiä allekirjoituksia, ja kolmanneksi lompakkoon voi ladata sähköisiä todistuksia. Kaikki nämä ominaisuudet olisivat käytettävissä koko EU:n alueella.

Lompakko toisi kaikkien käyttöön muiden palveluiden asiakkuudesta riippumattoman tavan sähköiseen asiointiin. Tähän asti sähköisen tunnistusvälineen käyttö on edellyttänyt usein pankin tai teleoperaattorin asiakkuutta. Näin lompakko lisäisi kansalaisten valinnanvaraa. Lompakon käyttöönotto olisi kuitenkin täysin vapaaehtoista.

Tietosuoja ja tietoturva ovat lompakon kehittämisen keskiössä. Sovelluksessa olevien tietojen käytöstä päättää ainoastaan käyttäjä itse. Samoin vain käyttäjä saa tietoa siitä, mihin ja miten sovellusta käytetään. Lompakon toteuttamisessa käytetään myös uudenlaisia

Pöytäkirjan asiakohta PTK 20/2026 vp

henkilötietojen suojaa parantavia ominaisuuksia. Sovellus mahdollistaisi esimerkiksi vain tarvittavien tietojen jakamisen asiointitilanteessa. Henkilö voisi siten kertoa olevansa tietyn ikäinen ilman, että samalla kertoo myöskin nimensä, jos ei se asioinnin kannalta ole tarpeellista.

Esityksessä ehdotetaan tarvittava sääntely lompakoiden ja niihin liittyvien palveluiden toteuttamiseksi Suomessa. Lain sisältö koostuisi erityisesti julkisen sektorin uusista tehtävistä. Muut lompakkoa säätelevät asiat tulevat suoraan EU:n eIDAS-asetuksesta, joka on sellaisenaan velvoittava. Julkisen sektorin rooliksi on erityisesti ajateltu sellaiset perustehdävät, joita lompakoiden ja niihin liittyvien palveluiden tarjoaminen ylittää edellyttäen.

Esityksessä ehdotetaan, että ensimmäisen lompakon ja henkilön perustiedot, kuten nimen ja henkilötunnuksen, tarjoaisi Digi- ja väestövirasto. Yksityisen sektorin toimijat voisivat kuitenkin koko ajan kehittää ja tarjota lompakkoita Digi- ja väestöviraston ohella. Liikenne- ja viestintävirasto olisi lompakon tarjoajia valvova viranomainen, ja lisäksi se ylläpitäisi lompakkoa käyttävien asiointipalveluiden rekisteriä. Yksityisen sektorin rooliksi puolestaan on nähty jo nykyisin olemassa oleva rooli tietojen välittämisessä ja hyödyntämisessä. Lompakon tarjoamisen lisäksi uutena roolina nähdään erityisesti sovellukseen ladattavien sähköisten todistusten liikkeellelasku. Yksityisen sektorin liikkeelle laskemia todistuksia voisivat tulevaisuudessa olla esimerkiksi kuntosalijäsenyys tai kanta-asiakkuus.

Esityksessä ehdotetaan myös uutta lakia digitaalisesta henkilöllisyystodistuksesta. Se olisi Suomessa ensimmäinen sähköinen todistus, jonka voi ladata lompakkoon. Digitaalinen henkilöllisyystodistus perustuisi voimassa olevaan passiin tai henkilökorttiin ja olisi näille rinnakkainen tapa osoittaa oma henkilöllisyys. Sillä ei kuitenkaan voisi matkustaa.

Ehdotettu uusi lainsäädäntö mahdollistaisi siis uusien palveluiden kehittämisen lompakoiden ympärille ja toisi uusia liiketoimintamahdollisuuksia yksityiselle sektorille. Kansalaisille se toisi ennen kaikkea uuden, turvallisen ja monipuolisen tavan sähköiseen asiointiin. Lompakkoita on oltava tarjolla viimeistään vuoden 26 lopussa, ja tästä syystä ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian syksyllä 2026. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten mennään puhujalistan, ja siellä ensimmäisenä on edustaja Hänninen. Meillähän on tosiaan yhteensä 30 minuuttia käytettävissä tässä vaiheessa tähän asiaan.

14.06 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Tunnistettava henkilöllisyys on turvallisen arjen perusta. Henkilöllisyys on myös asia, joka on meille jokaiselle kaikkein tärkeintä. Siksi tässä esityksessä ei ole kyse vain kokonaisuudesta, joka täydentää teknisiä muutoksia sähköistä asiointia koskevaan käytäntöön. Kyse on paljon tärkeämmästä, nimittäin uudesta tavasta osoittaa henkilöllisyys turvallisesti, luotettavasti ja yhdenmukaisesti kaikkialla Euroopassa. Jatkossa kaikki EU:n jäsenmaat veloitetaan tarjoamaan eurooppalainen digitaalinen tapa todentaa henkilöllisyys puhelimella yhtä luotettavasti kuin nykyiset vahvat sähköisen tunnistamisen välineet. Tällaiseen lompakkoon voitaisiin liittää myös muita henkilöön liittyviä vahvistettuja tietoja, kuten ajo-oikeus- tai tutkintotiedot. Näin lain myötä syntyvä järjestelmä mahdollistaisi siitä tulevaisuuden asiointivälineen myös laajemmin viranomaispalveluissa ja muussa yksityiselämässä. Arjen turvallisuus syntyy siitä, että asiointi on helppoa. Juuri tällaiset uudet tavat toimia vahvistavat arjen turvallisuutta, kun ne luodaan huolellisesti ja vahvoiksi. Digitaaliset järjestelmät eivät saa altistaa meille tärkeimpiä tietoja, kuten henkilöllisyyttämme, uuden ajan vaaroille.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 20/2026 vp

Arvoisa puhemies! Toimiakseen luotettavalla tavalla tämä esitys vaatii myös uuden digitaalisen henkilöllisyystodistuksen, joka olisi järjestelmän kautta käytettävä viranomaisen myöntämä sähköinen asiakirja. Se perustuisi voimassa olevaan passiin tai henkilökorttiin, joten sen luotettavuus olisi samalla tasolla kuin nykyisten fyysisten asiakirjojen. Tämä antaisi ihmisille mahdollisuuden todistaa henkilöllisyytensä myös ilman muovikorttia, mikä lisää arjen asioinnin helppoutta.

Huomiota on kuitenkin annettava myös sille, että sähköisten palvelujen kehittämistä ei tule jarruttaa. Vahvan sähköisen tunnistamisen turvallisuutta on parannettava entisestään, ja digitaalisen järjestelmän turvallisuus on taattava. Tällä esityksellä vahvistetaan vaatimuksia tunnistusvälineiden myöntämisen turvallisuudesta sekä mahdollistetaan passin tai henkilökortin voimassaolon tarkistaminen velvoittavammin kuin nykyisin, mikä myös ehkäisee identiteettivarkauksia ja verkkorikollisuutta. Siksi tämä esitys on selkeä toimi turvallisen arjen puolesta.

Arvoisa puhemies! Tämä lainsäädäntökokonaisuus tekee Suomesta edelläkävijän digitaalisen identiteetin käyttöön ottamisessa. Se parantaa kansalaisten mahdollisuuksia asioida sujuvasti, luotettavasti ja turvallisesti sekä kotimaassa että muualla Euroopassa. Samalla kukaan ei kuitenkaan ole velvoitettu ottamaan tätä uudenlaista digitaalista lompakkoa käyttöön. Kyseessä on vain vapaaehtoinen lisä, jonka tarkoitus on helpottaa arkea, ei vaikeuttaa sitä. Jokainen voi jatkaa asiointia myös aivan kuten ennenkin, omalla tutulla ja turvallisella tavalla. Siksi tämä uudistus on ennen kaikkea tulevaisuuden rakentamista. Sen myötä meillä on ajantasaiset välineet rakentaa entistä turvallisempaa ja toimivampaa digitaalista arkea. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman.

14.11 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Kunnioitettu ministeri! Suomessa valmistellaan uutta digitaalista lompakosovellusta, joka helpottaa sähköistä asiointia sekä viranomaisten että erilaisten palvelujen kanssa. Sovellus toimisi älypuhelimessa, ja sen avulla käyttäjä voisi tunnistautua turvallisesti verkossa, hallita omia henkilötietojaan sekä tehdä sähköisiä allekirjoituksia. Tavoitteena on tehdä digitaalisesta asioinnista sujuvampaa ja turvallisempaa sekä kansalaisille että organisaatioille. Lompakon käyttö olisi vapaaehtoista, eikä se korvaisi perinteisiä henkilöllisyystodistuksia. Digitaalinen henkilöllisyystodistus perustuisi kuitenkin voimassa olevaan passiin tai henkilökorttiin. Sovellusta ei voisi käyttää matkustusasiakirjana, mutta sitä voisi hyödyntää monissa sähköisissä palveluissa henkilöllisyyden todentamiseen.

Arvoisa rouva puhemies! Palvelun tarjoamisesta Suomessa vastaisi Digi- ja väestötietovirasto. Samalla myös yksityiset yritykset voisivat kehittää ja tarjota vastaavia ratkaisuja. Tämä mahdollistaisi kilpailun ja uusien innovaatioiden syntymisen digitaalisissa tunnistautumispalveluissa. Lisäksi eri viranomaisilla olisi omat roolinsa järjestelmän toiminnassa, esimerkiksi tietojen myöntämisessä ja palvelujen valvonnassa.

Uudistuksen tarkoituksena on myös parantaa rajat ylittävää asiointia Euroopassa. Kun sähköinen tunnistautuminen toimii yhtenäisten sääntöjen mukaisesti eri maissa, kansalaiset voivat käyttää digitaalisia palveluja helpommin myös muissa Euroopan maissa. Tämä voi helpottaa esimerkiksi opiskelua, työntekoa tai viranomaisasiointia ulkomailla.

Samalla uudistuksessa korostetaan turvallisuutta ja tietosuojaa. Käyttäjällä olisi enemmän mahdollisuuksia hallita omia tietojaan ja päättää, mitä tietoja hän jakaa eri palveluille.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 20/2026 vp

Viranomaiset puolestaan valvoisivat järjestelmää ja huolehtisivat siitä, että palvelu täyttää turvallisuusvaatimukset. Digitaalinen lompakkosovellus edistää sujuvampaa ja turvallisempaa digitaalista yhteiskuntaa. Sen tavoitteena on helpottaa arjen asiointia, vahvistaa luottamusta sähköisiin palveluihin ja tukea kansalaisten mahdollisuuksia toimia digitaalisessa ympäristössä.

Arvoisa ministeri, miten varmistetaan, että uusi digitaalinen lompakkosovellus on turvallinen ja että kaikkien kansalaisten yksityisyys sekä henkilötiedot pysyvät suojattuina? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu.

14.13 Pekka Aittakumpu ps: Arvoisa rouva puhemies! Tässä digitaalisessa lompakossa tosiaan on kyse tällaisesta mobiililaitteen sovelluksesta, jonka avulla henkilöllisyyden voi osoittaa luotettavasti, samaan tapaan kuin nykyisin pankkitunnuksilla ja mobiilivarmen-teilla. Palvelun käyttö ja käyttöönotto olisi vapaaehtoista.

Lausuntopalautteissa pidettiin tätä lompakkoa hyvänä asiana ja esityksen tavoitteita hyvinkin kannatettavina. Palautteessa todettiin, että muutoksen myötä sähköisen tunnistamisen palvelut olisivat entistä yhdenvertaisemmin kansalaisten käytössä, mikä on ilman muuta erinomainen asia, kun tätä sähköistä tunnistautumista yhä enemmän tarvitaan. Useat lausunnonantajat pitivät tärkeänä myös sitä, että turvallisuutta pyritään parantamaan.

Arvoisa puhemies! Tämä turvallisuuden parantaminen on juuri olennaista kansalaisten kannalta. Sähköiset palvelut ovat tuoneet ihmisten elämään paljon hyviä asioita mutta myös uusia riskejä. Kehityksen varjopuolia ovat esimerkiksi henkilötietovarkaudet, verkkopetokset ja verkossa tapahtuva hyväksikäyttö. Kansalaisten turvallisuuden takaaminen tuleekin ottaa valiokuntakäsittelyssä erityisesti huomioon.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koulumies.

14.15 Terhi Koulumies kok: Arvoisa puhemies! Tämä on hyvä uudistus niiden suomalaisten osalta, jotka asuvat ulkomailla, koska ulkosuomalaisilla on ollut vaikeuksia hoitaa viranomaisasiointia sähköisesti. Siinä mielessä tämä edistää EU:n alkuperäisiä periaatteita ja tavoitteita lisätä ihmisten liikkuvuutta ja mahdollisuutta työskennellä välillä ulkomailla, toisessa EU-maassa. Siinä mielessä tämä on oikein hyvä uudistus.

Toivon kyllä itsekin, että kiinnitetään huomiota siihen tietoturvaluoleen mutta myös käytettävyyteen. Kun taas katselin, että mitähän jos ottaisi tämän uuden palvelun käyttöön, niin ensinnäkin Suomessa ainoa palvelu, joka on tässä nyt hyväksytty, on Digi- ja väestötietoviraston kansalaisvarmenne. Se pitää ottaa käyttöön sillä lailla, että ensin tilaa uuden henkilökortin, jossa on siru, ja sitten se siru aktivoidaan niin, että pitää saada aktivointitunnusluku. Sitä varten, jotta sen saa otettua käyttöön, pitää mennä kauppaan ja ostaa semmoinen kortinlukija sitä sirua varten jostain erikoisliikkeestä — tai no, liikkeestä, joka myy tällaisia tietoturvalaitteita — ja pitää varmistaa, että se on yhteensopiva tämän sirun kanssa. Sitten tarvitaan myös tietokoneelle semmoinen kortinlukijaohjelmisto.

Sanoisin, että nämä digitaalisen palvelun kehittämiset ovat tosi hyviä, kun ottaa huomioon, että monet, varsinkin ulkomaille töihin lähtevät, nuoret ovat semmoisia kansainvälisiä diginatiiveja. Kannatan oikein lämpimästi tätä palvelua kyllä, ilman muuta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 20/2026 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

14.17 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä eIDAS-asetus on toimeenpantavaa ja sinänsä meille velvoittavaa säännöstöä. Toisaalta täytyy sanoa, että on se tietyllä tavalla myös hyvä, että koko Euroopan tasolla tätä yhteistä toimintaympäristöä tehdään myöskin tällä digipuolella, ja kun meillä on yhteinen markkina, niin tämä on hyvä kehityssuunta, ja Suomen tietenkin pitää olla tässä mukana.

Kysymyksiä on täällä tullut jo siitä yhteentoimivuudesta yli rajojen, ja se on tässä varmaan iso haaste, mutta minua mietityttää aika paljon se, että muutetun eIDAS-asetuksen tavoitteena on varmistaa, että unionin kansalaisilla ja unionissa asuvilla henkilöillä on oikeus digitaaliseen identiteettiin, joka on heidän yksinomaisessa määräysvallassaan. Tämä on aika merkittävä linjaus, ja tavallaan tähän toivoisin nyt ministeriltä vastausta.

Pari muuta kysymystä liittyy siihen, että nyt kun meillä tällainen tunnistautumisjärjestelmä tulee yli Euroopan rajojen, niin mitä tunnistautumisvälineitä tämä nyt sitten ehkä poistaa markkinoilta ja tarpeettomina ja niin pois päin? Sitten vielä kysymys: kuinka paljon tämä mahdollistaa toimintojen laajentamisen eri asioihin? Tässä nyt sanottiin, että matkustusasiakirjana tätä ei vielä voi käyttää, mutta missä muussa se on sitten jatkossa tulossa mahdolliseksi? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Löfström.

14.18 **Mats Löfström r:** Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitos, ministeri. Hyvä esitys.

Ärade fru talman! Den digitala plånboken, som handlar om att komplettera lagstiftningen kring EU:s eIDAS-förordning och införandet av en europeisk digital identitetsplånbok, ska fungera som ett verktyg där användaren kan lagra och använda olika former av elektroniska identitetsuppgifter, såsom digitalt identitetsbevis, elektronisk identifiering och elektroniska underskrifter. I ett samhälle där allt fler tjänster sker digitalt är detta en viktig och välkommen utveckling.

Ärade talman! Det är särskilt positivt att lösningen bygger på befintliga identiteter och möjliggör gränsöverskridande användning. Det innebär till exempel att ett identitetsbevis från ett annat EU-land, såsom ett svenskt ID, kan kopplas till systemet och användas i olika e-tjänster. Det underlättar rörligheten och tillgängligheten till digitala tjänster inom unionen och kan göra det enklare för människor att studera, arbeta och använda myndighetstjänster i andra medlemsländer. För en gränsregion som Åland, där nästan 10 procent av Ålands befolkning är svenska medborgare, och med tusentals ålänningar i Sverige, är alla åtgärder som kan riva den här typens digitala gränshinder viktiga.

Arvoisa puhemies! Samalla on tärkeää, että järjestelmä perustuu vahvaan luottamukseen. Siksi on keskeistä, että tunnistautuminen todennetaan korkean varmuustason vaatimusten mukaisesti. Yhtä tärkeää on varmistaa toiminnan läpinäkyvyys muun muassa asettamalla avoimen lähdekoodin vaatimuksia ja ottaa samalla huomioon turvallisuusnäkökohdat silloin, kun poikkeuksia tarvitaan. Myönteistä on myös se, että sähköinen allekirjoitus olisi yksityishenkilöille maksutonta, koska digitaalisten palveluiden tulee olla kaikkien käytettävissä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 20/2026 vp

Ärade talman! Jag hoppas också att den här reformen kan bidra till att lösa vissa konkreta gränshinder. Ett exempel är de problem som uppstår när man ska sköta ärenden eller få utbetalningar från ett annat land, till exempel pension från Sverige, där identifieringen i dag ofta är kopplad till nationella system. Det här berör tusentals finländare. Eftersom lagstiftningen är bindande för alla EU-länder kommer även Sverige att behöva genomföra den. Förhoppningsvis innebär det också att man där rör sig bort från att enbart vara beroende av lösningar som nationellt bank-ID i Sverige och i stället utveckla lösningar som fungerar inom det europeiska systemet. En barndomsvän som har fått barn berättade förra veckan — han jobbar på ett svenskflaggat fartyg men bor på Åland — att det är svårt att komma åt föräldraledigheten på grund av att man inte har någon elektronisk inloggning i det svenska systemet. De här sakerna måste lösas. Det här är vanliga problem som är otroligt viktiga för många medborgare.

Arvoisa puhemies! Digitaalisen identiteetin lompakko on askel kohti toimivampaa digitaalista Eurooppaa, jossa ihmiset voivat helposti käyttää palveluja rajojen yli, ja toivon, että se voi auttaa vähentämään monia yhä olemassa olevia rajaesteitä. Samalla moni asia on riippuvainen siitä, kuinka hyvin jäsenvaltiot panevat lainsäädäntöä toimeen käytännössä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eerola.

14.22 **Juho Eerola ps:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitokset tosiaan ministerille esittelystä.

Suurimmalta osin suhtaudun tähän esitykseen oikeinkin positiivisesti. Kyllähän tämä nimittäin hyvin toimiessaan, silloin kun kaapelit eivät ole Suomenlahdella poikki, tulee helpottamaan viranomaispalveluiden toteutumista erityisesti sellaisissa tilanteissa, kun ollaan rajat ylittävissä yhteyksissä. Silloin tämä helpottaa paljon.

Mutta monikin puhuja täällä minua ennen tähän tietoturvallisuuteen puuttui, ja minun mielestäni ainakin edustaja Aittakumpu siteerasi näitä lausuntopalautteita. Niissähän tätä kannatettiin, ja erityisesti näitä kansallista vahvan sähköisen tunnistamisen turvallisuutta edistäviä muutoksia. Siellä painotettiin sitä ja pidettiin tärkeänä, että tätä turvallisuutta pyritään parantamaan.

Toinen seikka, minkä haluan ottaa esille ja painottaa, on se, että huomioidaan tässä käytössä ja tätä järjestelmää rakennettaessa myös tämmöiset ikääntyvät henkilöt tai muuten ehkä jollain tapaa vajaakykyiset. Vaikka nyt kenties, ainakin omasta mielestäni, me ollaan kovinkin diginatiiveja ja hallitaan nämä kaikki laitteet, niin jokainen meistä jossain vaiheessa ikääntyy, paitsi jos kuollaan nuorena: näkö heikkenee, sormet alkavat tärisemään, ja tämän digilompakon käyttö saattaa sitten hankaloitua, vaikka nyt vielä nämä asiat hallittaisiinkin. Tämä ongelma toki on olemassa jo nykyistenkin digipalveluitten aikana, mutta nyt kun edustaja Kiljunen ei ole salissa näistä asioista muistuttamassa, kuten yleensä aina muistuttaa, halusin tulevana vanhuksena tämän teille kertoa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää.

14.24 **Pia Sillanpää ps:** Arvoisa puhemies! Maailma muuttuu ja digitalisoituu vauhdilla, ja aika monella kansalaisella on ehkä huolta siitäkin, kuinka pysyä mukana. En sano sitä, ettenkö itsekkin mahdollisesti tai todennäköisestikin ottaisi käyttöön tällaista digitaalista

Pöytäkirjan asiakohta PTK 20/2026 vp

lompakkoa tulevaisuudessa, mutta kuulun varmasti niihin kansalaisiin, joilla on huolta myös siitä, mihin kaikkeen tämä mahdollisesti jossain vaiheessa voi johtaa. Tässä esityksessä on erittäin tärkeää, että tässä mainitaan tämä vapaaehtoisuus ja tietosuojan kiinnittään erityistä huolta.

Osalla meistä on varmasti lähinnä korona-ajoista muistona se, millä tavalla esimerkiksi perusoikeuksia rajattiin koronapassilla, ja se oli nimenomaan tämmöinen digitaalinen terveystodistus. Niinä aikoina keskusteltiin myös siitä, miten esimerkiksi Kiinassa rajoitettiin vielä voimakkaammin liikkumista ja esimerkiksi kauppaan pääsyä tällaisten digipassien muodossa. Tämä on erittäin huolestuttavaa. Mielestäni kansalaisilla on huoli siitä, voiko tämä jossain vaiheessa Suomessakin johtaa tällaiseen, että meidän terveystietojen perusteella digilompakon myötä pystytään rajoittamaan ihmisten perusoikeuksia meidän omassa maassa ja Euroopassa yleensäkin.

Edustaja Strandman esitti erittäin hyvät kysymykset ministerille — jaan nämä samat huolet — ja myös edustaja Eerolan kommentit ikääntyvien osalta olivat tosi hyviä. Meidän täytyy myös muistaa se, että kaikki eivät välttämättä näitä digipalveluita osaa samalla lailla käyttää, eivätkä edes halua käyttää. On erittäin tärkeää, että tämä vapaaehtoisuus huomioidaan tulevassa mietinnössä myös valiokunnassa hyvin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

14.26 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! En ollut alun perin pyytänyt puheenvuoroa, mutta kun kuuntelin edustaja Sillanpään puheenvuoron, niin haluan ihan lyhyen oman puheenvuoron tässä käyttää.

Se ei liity nyt ollenkaan keskusteluun näistä terveystiedoista vaan siihen, että tässä ehkä puolen tunnin sisällä me käsittelemme täällä asiaa, jossa juuri on kysymys konkreettisesti siitä, pitääkö meidän pakottaa ihmisiä digitalisaatioon silloinkin, kun selvästi tiedämme, että ehkä puoli miljoonaa suomalaista on sellaisia, joilla ei ole sitä kapasiteettia eri syistä. Se ei ole varsinaisesti nyt tässä asiassa vaan hetken päästä, kun me puhumme siitä. Tänään muun muassa valtiovarainvaliokunnassa jo käsiteltiin siihen liittyvää liitännäislakia, ja siihen tulen siinä yhteydessä sitten puuttumaan.

Mutta sen yleisen huolen, mitä esititte tässä yhteydessä, aika pitkälti jaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Haluaako ministeri tähän vielä kommentoida lyhyesti? Voi sieltä paikaltakin, miten vaan.

14.27 **Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen:** Arvoisa puhemies! Täällä tuli oikein hyviä kysymyksiä ja kommentteja — kiitoksia keskustelusta. Voi sanoa, että tämä digitaalinen lompakko helpottaa monella tavoin asiointia sekä digitaalisissa palveluissa että käyntiasioinnissa. Se tuo erilaiset todistukset, luvat ja muut kulkemaan sujuvasti matkassa.

Täällä kysyttiin sitä, missä tätä voi jatkossa käyttää. Tätä voi käyttää jatkossa sähköiseen tunnistautumiseen ja allekirjoittamiseen, ja sillä voi todistaa henkilöllisyytensä, ikänsä. Eli käytännössä tänne voisi tulevaisuudessa tulla esimerkiksi henkilöllisyystodistus, mobiilijokortti, erilaisia lupia, sähköisiä todistuksia vaikkapa pätevydestä tai koulutuksesta, kanta-asiakkuuksia, kuntosalijäsenyyksiä. Eli tämä tarjoaa mahdollisuuden olla niin kuin tällaisena äppinä puhelimesta, jossa ne kulkisivat matkassa ikään kuin perinteisessä lompakossa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 20/2026 vp

Täällä kysyttiin myöskin sitä, poistaako tämä joitain muita välineitä. Varmasti vähentää tarvetta, eli tämä voi korvata osaltaan pankkitunnusten tai mobiilivarmenteitten käyttöä. Edelleenkin ne varmasti tässä rinnalla kulkevat vaihtoehtoisina muotoina, mutta silloin jos tällaista pankkitiliä tai muuta ei henkilöllä ole, niin tämä voi tarjota tällaisen vaihtoehtoisen reitin näissä.

Sitten täällä puhuttiin tästä käyttöönotosta. Käytännössä tämän lompakon saisi otettua käyttöön käyntiasioinnissa asioimalla Digi- ja väestötietoviraston tai Ahvenanmaan valtionviraston toimipisteissä tai sitten ulkomailla edustustojen käyntiasioinnissa. Ajatus on, että tämän voisi ottaa myöskin käyttöön itsenäisesti. Tätä käytettävyyttä tässä kehitetään koko ajan, niin että se varmasti paranee tässä matkan varrella, mutta ajatus tosiaan olisi, että se toimisi tällaisena sovelluksena tuolla puhelimessa, jossa ikään kuin perinteisessä lompakossa voisi kulkea mukana näitä dokumentteja.

Kun täällä nousi tätä huolta, niin sen haluan painottaa, että kenenkään ei ole pakko tätä ottaa käyttöön. Se on tosi tärkeätä muistaa tässä.

Vielä lopuksi: Täällä kysyttiin myöskin tästä turvallisuuden varmistamisesta. Lompakon tietosuoja ja turvallisuus ovat olleet erittäin keskeisiä teemoja tässä lainsäädännön ja teknisten vaatimusten valmistelussa. Kyllä tämän lompakon täytyy täyttää kaikkein korkeimmat turvallisuusvaatimukset, ja itse asiassa tähän uudistettuun eIDAS-asetukseen liisättiin jo useita konkreettisia henkilötietojen suojaa parantavia vaatimuksia. Esimerkiksi vain lompakon käyttäjä itse voi seurata sovelluksen käyttöä, ja kaikkien lompakossa olevien tietojen tulee olla täysin käyttäjähallinnassa. Lisäksi nämä asiointipalvelut, joissa lompakkoa voi käyttää, rekisteröitäisiin ja asiakaspalvelua myöskin valvottaisiin. Lompakko kertoisi edelleenkin käyttäjälleen, kuka hänen tietojaan pyytää, ja käyttäjä voisi päättää, mitä tietoja hän jakaa asiointipalvelun kanssa. Tähän lompakkoon tulisi myöskin tällainen salasanasuojaus, että jos puhelin varastetaan, niin myöskään silloin ei sitten näihin tietoihin pääsisi käsiksi. Eli monella tapaa on tätä turvallisuusnäkökulmaa myöskin tässä huomioitu. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.